

Наталія ЯЦИШИНА,
вчителька польської мови Хмельницької СЗОШ №29

Особливості навчання лексики на уроках польської мови

На перший погляд вивчення польської мови здається легким, оскільки близько 70% лексики є подібною до української мови. Однак подібність на рівні граматики і лексики буває оманливою й може спонукати нас до помилок, яких би не припустилися представники неслов'янських національностей.

Польська, як і інші слов'янські мови, славиться особливими словами — так званими хибними друзями перекладача, тобто міжмовними омонімами. З явищем міжмовної омонімії (коли слова різних мов, ідентичні або дуже схожі за звучанням, мають різні значення) стикається кожен, хто вивчає іноземну мову.

На особливу увагу заслуговують "хибні друзі перекладача", й аби вони не ускладнювали вивчення польської лексики і перекладу, маємо формувати в учнів ставлення як до мови іноземної.

Граматичні правила потрібно розуміти, словникові слова запам'ятовувати, а з розвитком технологій в нас є необмежений доступ до інформації, тому запам'ятовування не є таким необхідним. Ми звикли до того, що різні гаджети чи застосунки запам'ятовують щось за нас. Саме тому ідея заучування лексики є настільки відразливою для наших учнів.

Отже, що можна зробити для заохочення вивчення лексики? Ми знаємо, що більшість учнів не проводить достатньо часу за навчанням удома. Багато що залежатиме від того, наскільки нам вдасться автоматизувати цей процес у класі.

Проблема в тому, що чимало вправ є нудними і відлякують учнів, а не заохочують їх. Тому нам потрібні цікаві лексичні вправи. І що найшвидше зацікавлює учнів – це змагання, елементи загадок, головоломки і добряча порція веселощів.

Перелік вправ, які можна використати на уроках польської мови для вивчення лексики:

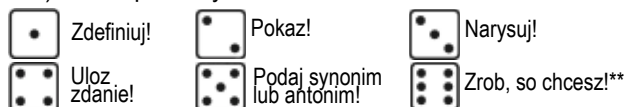
1) Leksykalny rok and roll z kostką

Це одна з найпростіших, але найкращих лексичних ігор. Не потребує тривалої підготовки, а також має високу ефективність при автоматизації нової лексики.

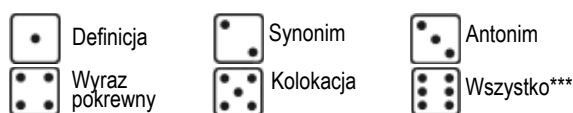
Ми готуємо набір слів, які хочемо закріпити з учнями. Записуємо їх на будь-яких картках або аркушах паперу. Учні витягують картку зі словом, а потім кидають кубики. Кількість крапок, яка випала, вказує на те, що потрібно зробити зі словом.

przykładowe polecenia:

a) nizsze poziomy

a) wyższe poziomy

2) Kula ze słówkami

Після кожного заняття просимо наших учнів вибрати і записати на папері одне лексичне слово з уроку. Це може бути їхнє улюблене слово або те, яке важко запам'ятати. Потім скидаємо їх у кулю, яку завжди тримаємо в класі. Куля, звичайно, може бути замінена на коробку, або у випадку онлайн-заняття з файлом на Google Диску.

Таким чином, уже через кілька занять маємо готовий набір слів для різноманітних ігор та вправ.

Можливості полягають у наступному:

- швидке повторення лексики з попереднього уроку в якості розминки;
- використання лексики для каламбуру в кінці теми, семестру або року;
- спільне розповідання історій з використанням слів, намальованих або вибраних з кульки (сторітелінг);
- домашнє завдання – кожен учень малює кілька слів, з якими має скласти речення або написати невеличку розповідь, коротке оповідання.

3) Kim jestem?

Ця гра може бути використана для повторення або закріплення будь-якої лексики (можна грати всім класом або з поділом на групи).

Перед початком роботи повідомте учням, до якої категорії належать слова, які будуть використовуватися у грі.

Учень витягує слово та показує його однокласникам. Однак сам він цього не бачить. Потім ставить

наш досвід (nasze doświadczenia)

групі запитання, на які учні можуть відповісти лише "так" або "ні". У сильніших групах корисно встановити ліміт часу на відгадування слова.

Kategoria: jedzenie

Przykładowe pytania:

- Czy jestem owocem?
- Czy jestem słodki?
- Czy dobrze smakuje z jogurtem?
- Czy jestem dobry na śniadanie?
- Czy jestem duży?
- Czy jestem zielony?

4) Państwa, miasta

Учні працюють індивідуально або в парах.

Учитель називає букви алфавіту напам'ять, перший учень каже зупинитися в будь-якій момент. Буква, на якій зупинився алфавіт, є обраною буквою.

За словом "Старт" всі учні починають заповнювати таблицю, записуючи слова в різні категорії, починаючи з обраної літери. Через заздалегідь визначений час учні зачитують слова зі своїх карток.

За кожне правильне слово нараховується один бал. Переможцем стає особа або пара, яка набрала найбільшу кількість балів.

Тип gry: **Panstwa, miasta**

Тематика: **Człowiek**

Poziom: **A2**

Litera	Wygląd i charakter	Uczucia i emocje	Ubrania	Rodzina	Zawody	Hobby i zainteresowania

5) Mapa myśli

Спільне створення ментальної карти є однією з найцікавіших та стимулюючих лексичних вправ. Можемо створювати його як цілою групою, так і меншими командами. Добре, коли карта також включає в себе зображення. Це можуть бути прості символи, піктограми, нескладні малюнки.

Якщо ви працюєте з групами, які не люблять або не хочуть малювати, можна заздалегідь підготувати прості графічні матеріали – окремі малюнки, картинки, символи, які учні можуть наклеїти на інтелект-карту. Її можна на деякий час повісити у класі. За бажанням учні фотографують карту для отримання доступу до неї на своєму телефоні, що може полегшити їм вивчення або повторення нової лексики.

Ментальні карти ефективно допомагають запам'ятовувати нові слова, оскільки мають яскраві кольори.

Узагальнюючи, можна дійти висновку, що при вивченні лексики польської мови необхідно опиратися на принципи, які використовуються при навчанні іноземної мови. Однак потрібно брати до уваги спорідненість польської та української мов, де потрібно знайти певні аналогії у двох мовах, що полегшують засвоєння та запам'ятовування, або навпаки, виявити відмінності, щоб уникнути впливу однієї мови на іншу.

Використані джерела

1. Беднаж М.А. Польсько-українська міжмовна омонімія: автореф. дис. на здобуття канд. філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / М.А. Беднаж; Київ. держ. лінгв. ун-т. – К., 2000. – 19 с.

2. Козаченко О. М. Специфіка викладання і навчання польської мови україномовних мовців / О. М. Козаченко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Педагогічні науки. - 2019. - № 1. - С. 23-28.

3. Кононенко І.В. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів [Текст] / І.В. Кононенко, О.І. Співак; Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні НАН України. – Київ : Вища школа, 2008. – 342, [1] с.

4. Kononenko I. Język ukraiński i polski: studium kontrastywne. Warszawa 2012.

5. Krawczuk A. Leksykologia i kultura języka polskiego. T.1-2. T.1: Leksyklogia, frazeologia, leksykografia. Kijów 2011.